

Cojze Zupanc

Mlinar in šivávec

Bil je mlinar.
Na mlinu je imel napis:

MLINAR BREZ SKRBI

Nekoč se je mimo njegovega mli-
na pripeljal bogat in ošaben gra-
ščak. Le temu je bil mlinar podlo-
žen. Graščak je prečital napis na
mlinu, se razjezil in velel poklicati
brezskrbnega mlinarja predse. Čim
je mlinar pristopil k njegovi kočiji,
se je graščak zadržal nanj:

»Na tvojem mlinu se košati napis
»Mlinar brez skrbi«. Ker nimaš ni-
kakih skrbi, hočem, da mi prešteješ
vse zvezde na nebu in najdeš sre-
dino zemlje. Čez leto in dan se bom
povrnil. Ako ne boš pogodil prave
— ti vzamem glavo!«

Poslej mlinar ni imel mirne ure.
Sem ter tja so ga pehale težke skrbi,
a iznebiti se jih ni mogel. Kakor je
bil preje vedno vesel, tako ga je
zdaj neprestano preganjal grašča-
kov neizpolnjeni ukaz. Nič več ni pel
in žvižgal. Ljudem se je zdelo, da
se tudi mlinska kolesa ne vrte več
tako hitro kakor prej. Vsem se je
smilil ubogi, zaskrbljeni mlinar, a
nihče mu ni mogel pomagati. Bolj
in bolj se je umikal čas, bolj in bolj
se je približeval dan, ko bo moral
mlinar odgovoriti na vprašani ošab-
nega graščaka.

Silno so mlinarja hujšale težke
skrbi: polne hlače so ga bile, preden
se je srečal z graščakom, ko pa se
je leto nagibalo h kraju, je vokal in
opletal s preširokimi bregešami
okoli mliina.

Pa je prišel k njemu reven šivá-
vec iz sosednje vasi. Ta šivávec je
imel pet ust družine in bolešno že-
no, dela pa nikakega. Edino njivico,
katere je podedoval po svojem očetu,
je vsako jesen skrbno prekopal
in posejal ozimino. Toda naj je bila
letina še tako obilna, šivávecova nji-
vica je bila majhna in je rodila pre-

malo žita za njegovo številno dru-
žino. Glad in skrb sta domovala v
njegovi nizki bajtici. Ko je pošla
šivávcu vsa moka, se je žalosten
napotil k bogatemu mlinarju in ga
prosil vbogajme za lačne želodčke
svojih otročičev. Mlinar pa je čepel
na pragu, jokal in ga nejevoljen
zavrnil: »Ne nadleguj me še s tvo-
jimi skrbmi, ko jih imam že sam
preveč. Jaz sem večji siromak ka-
kor ti!« In še mu je potožil, kaj mu
je pred letom naročil graščak in s
kakšno kaznijo mu je zažugal...



Šivávec pa je dejal: »Oj, mlinar,
bogati mlinar, za dober kupček zr-
nja ti dam dober nasvet!«

Privolil je mlinar. Udarili sta
roki: bela mlinarjeva, suha šivá-
vecova.

Potlej se je šivávec vrgel na delo.
Posekal je v mlinarjevem gozdu vi-
soko jelko in jo zapičil pred mlin.
Okoli jelke pa je nasul visok kup
mlinarjevega zrnja.

Minilo je leto. Mimo mliina se je
pripeljal graščak. Ves tresoč se mu
je približal osiveli mlinar in pričel
govoriti, kakor ga je naučil šivávec:

»Gospod graščak, zvezd je toliko na nebu, kolikor je v temle kupu žitnih zrnec«. — In pokazal je na kup zrnja, natresenega okoli jelke.

»Hm, kdo ti naj verjame?« je podvomil graščak.

»Če ne verjamete,« je dejal mlinar, »pa preštejte zvezde na nebu in zrnje v tem kupu in videli boste, da se nisem prav nič zmotil.«

Začudil se je graščak prekanjenemu odgovoru, mlinar pa je nadaljeval:

»In še za sredino zemlje ste me pobarali, gospod. Prav tukajle je, kjer je zapičena jelka.«

»Ohoho, to si se pa debelo zlagal,« se je zakrohotal graščak. »Že vidim, da ti bom moral vzeti glavo!«

»Ojej, gospod, nikarte! Zares je tukajle sredina zemlje. Če ne verjamete meni, pa še sami izmerite in prepričali se boste, da je res tako.«

Ali je mogel ošabni graščak kaj odgovoriti na to? Ne! Potrepljal je zvitega mlinarja po ramenu in se zadovoljno odpeljal dalje. — Mlinar pa je dal šivávcu kup zrnja; in še mu je navrgel toliko, da je krojaček tri dni neprenehoma nosil v svojo bajto.

Tako sta bila srečna oba: mlinar in šivávec! —

Mlinar ni izpuknil jelke pred mlinom. Jelka je pognala nove korenine; in še danes raste tam pred mlinom in sili s svojim vrhom v nebo. — — —

Prof. Davorin Volavšek

Kako je neznamen hrošček pregnal prebivavce cele hiše

Nič novega ni, da podleže razumen človek v boju z močnejšimi živalmi, a čudno se nam zdi, da se mora mnogokrat umakniti mnogo manjšim in slabjšim živalim.

Krepak mož, ki se je malo poprej pogumno postavil po robu pobesnemu biku, nemara pokaže pete pred oso ali čebelo. En edini komar ali pa celo primeroma nedolžna bolha te lahko, če si malo bolj občutljiv, prežene iz postelje in te oropa celonočnega spanja. Nedolžna miška je že mnogokrat zapodila vso družino iz sobe. S prostim očesom komaj vidna trtna uš je ugnala pred nekoliko desetletji v kozji rog vinorejce vse Evrope.

Našteli bi lahko še celo vrsto enakih primerov, vendar hočemo omeniti le enega, res izvanrednega, ki se je zgodil pred kratkim v Nemčiji.

Marsikateri nabiralec žuželk se je proti svoji volji pošteno razjezil, ko je pregledoval po nekajmesečnem odmoru svoje zbirke in našel ravno pod najlepšimi hrošči kupčke rjavega prahu, drugod pa celo popolnoma razpadle žuželke. Po škatli so se sprehajale drobcene kosmate ličinke, v kotu pa je našel neznatnega okroglega hro-

ščka, sivo-rjave barve. Ta hrošček je muzejnik, največji sovražnik zbirke.

V zbirkah hroščev, še večkrat pa v rastlinskih zbirkah (herbarijih) pa tudi po stenah v starih hišah, v skladiščih itd. pa boš lahko našel malega, vitkega rumeno-rjavega tatiča (*Ptinus fur*). Spoznaš ga takoj po neprimerno dolgih tipalnica.

Tatiču precej podoben in tudi soroden je nekaj milimetrov dolgi medeninar (*Niptus hololeucus*), ki je v nekem nemškem selu pregnal prebivalstvo vsega župnišča z župnikom vred.

Župnišče je več sto let stara dvonadstropna predalčna stavba. Prazni prostori med bruni in deskami so naphani z mesjo stolčene ilovice in sekljanega sena.

Pred približno dvajsetimi leti šele so opazili v župnišču posamezne hrošče in njihovo delovanje. Obleke v omarah so bile razkosane, kakor da bi jih bil kdo nalašč razrezal z nožem. Oblekam so sledile zavese, preproge in sploh vse tkanine. Slednjič so se hrošči in njihove ličinke lotili tudi jedil in celo tobaka. Vsak košček kruha je bilo treba od vseh strani pregledati